

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE A DÁVODI ÜGYBEN

(1.BF.733/2001/5. SZÁM)

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság Kecskeméten, 2001. október 31. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta a következő

ÍTÉLETET

A megyei bíróság a különleges személyes adatokkal visszaélés büntette miatt [...] és társai ellen indított bűnügyben a

Bajai Városi Bíróság 2001. március hó 21. napján 3.B. 559/1999/21. szám alatt hozott ítéletét megváltoztatja,

[...] I. r., [...] II. r. és [...] III. r. vádlottat az ellenük különleges személyes adatokkal visszaélés büntette miatt emelt vád alól [...] felmenti.

Az eljárás során esetleg felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

INDOKLÁS

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindhárom vádlott, valamint védőik jelentettek be fellebbezést bűncselekmény hiányában történő felmentés érdekében.

A Baranya Megyei Főügyészség Bf.B. 1145/2001. szám alatt helybenhagyásra tett indítványt.

A megyei bíróság a védelmi perorvoslatok kapcsán teljes terjedelmében felülbírálta az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőzően lefolytatott bizonyítás anyagát a Be. 236. § (1) bekezdése alapján.

Ennek eredményeként a következő megállapításra jutott.

Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségét megfelelően teljesítette. Igen széles körű bizonyítási eljárást folytatott le, mely részben szükségtelen is volt. Ezt mutatja az a tény, hogy a meghallgatott tanúk vallomásai közül a tényállás megállapításánál csupán négy tanú vallomását értékelte és vette alapul.

A beszerzett és rendelkezésre álló – a releváns tényekre vonatkozó – bizonyítékokat az elsőfokú bíróság

mérlegelés körébe vonta, azokat kellő alaposággal és okszerűen értékelte, a bizonyítékokat értékelő tevékenységéről megfelelő részletességgel számot adott.

Ebben a körben azonban az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott a vádlottak vallomására akként, hogy beismerték, miszerint a kiskorú sértett terhes állapótára vonatkozó egészségügyi és a hozzá kapcsolódó személyazonosító adatokat megszerezték a sértett, illetve a törvényes képviselőjének hozzájárulása nélkül. A vádlottak ugyanis azt ismerték be, hogy az említett adatok tudomásukra jutottak.

Egyebekben az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységében a megyei bíróság hibát, hiányosságot észlelt.

Az iratok tartalma alapján a megyei bíróság azt is megállapította, hogy az elsőfokú bíróság olyan eljárási szabályt nem sértett, amely az ítéletet lényegesen befolyásolta.

Az így megállapított tényállás azonban részben téves, részben hiányos, és részben iratellenes.

A megyei bíróság a Be. 258. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával az iratok tartalma alapján ezért a tényállást az alábbiak szerint korigálja.

Az ítélet történeti tényállása nyilvánvaló elírás folytán tévesen tünteti fel a sértett születési évét, amit a megyei bíróság akként helyesbít, hogy gyermekkorú [...] helyesen 1984. évben született.

A történeti tényállásban nem került rögzítésre, hogy [...] II. r. vádlott hogyan szerzett tudomást a gyermekkorú sértett személyazonosító és egészségügyi adatairól.

Ebben a tekintetben a megyei bíróság kiegészíti a tényállást az elsőfokú bíróság által is elfogadott bizonyítékok alapján azzal, hogy

[...] II. r. vádlott az 1998. február hó 28. napján az Alfa Szövetségben tartott rendes havi szakmai értekezleten [...] I. r. vádlottól szerzett tudomást az esetről és a sértett különleges személyes adatáról.

Iratellenes az ítélet 3. oldalának hatodik bekezdésében a mondat első része, nevezetesen, hogy „A [...] III. r. vádlottól megszerzett”, ezért ezt a mondatrészt a megyei bíróság mellőzi.

Ezekkel a helyesbítésekkel és kiegészítésekkel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott, ezért azt a megyei bíróság is irányadónak te-

kintette az ügy felülbírálásánál a Be. 239. § (1) bekezdése értelmében.

A felmentést célzó fellebbezések az első fokon eljáró bíróság által megállapított tényeket nem vitatták, csupán azt sérelmezték, hogy a városi bíróság nem állapított meg tényállást arra vonatkozóan, hogy a kiskorú sértettnek a február 27-i úgynevezett tervtervezetelig szándékában állt-e a magzatot megtartani, valamilyen külső behatások érték-e őt a környezete részéről és az anya válsághelyzetben volt-e.

Ez utóbbi körülmény tekintetében bizonyítási indítványt is terjesztettek elő, amit az elsőfokú bíróság elutasított.

A megyei bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a büntetőjogi felelősség kérdéséhez szükséges releváns tények tisztázásához az elegendő bizonyítást lefolytatta, a feltárt bizonyítékok alapján megállapított tényállás pedig – ugyancsak a büntetőjogi főkérdések eldöntése szempontjából – teljes, további bizonyítás felvétele s a tényállás kiegészítése nem volt indokolt.

Az irányadó tényálláshoz képest az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontra jutott, amikor azt állapította meg, hogy a vádlottak elkövették az ítéletben terhükre megállapított bűncselekményt.

Azt az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy a vádlottak a vád szerinti különleges személyes adatokkal visszaélés büntettének elkövetői nem lehetnek, idevonatkozó indokai mindenben helytállóak.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor vizsgálta, hogy a vádlottak tényállásban írt magatartása más bűncselekmény törvényi tényállását kimeríti-e, és helyesen ismerte fel, hogy az adott esetben a különleges személyes adatokkal visszaélés vétsége jöhet szóba.

Ezt a bűncselekményt bárki elkövetheti, a megkívánt elkövetési magatartás pedig a különleges adat jogosulatlan megszerzése az elkövető vagy más részére.

Az elsőfokú bíróság a vádlottak magatartását olyanként értékelte, hogy azzal e vétség törvényi tényállási elemeit kimerítették, arra figyelemmel, miszerint a sértett különleges adata jogosulatlan felhasználásának szükségzerű előfeltétele annak megszerzése, megszerzés nélkül ugyanis egy adatot nem lehet felhasználni, a vádlottak viszont kétségtelenül felhasználták a sértett különleges személyes adatát.

A megyei bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, amelyre súlyos logikai hiba folytán jutott.

Az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak értelmezését, hogy a „megszerzés” mit jelent. Valamely adat ismeretét, megismerését, tudomásra jutását azonosnak ítélte az adat megszerzésével, ami azonban nem azonos fogalmakat takar.

Az irányadó tényállásból kitűnően az kétségtelen, hogy mindhárom vádlottnak tudomására jutott a kiskorú sértett különleges személyes adata, [...] I. r. vádlott azt a III. r. vádlottól, ez utóbbi által kezdeményezett telefonbeszélgetés útján tudta meg, [...] a II. r. vádlott az I. r. vádlottól szerzett tudomást róla szakmai értekezleten, azt pedig az eljárás során nem lehetett pontosan megállapítani, hogy [...] III. r. vádlott milyen forrásból jutott a sértett terhes állapotának ismeretéhez.

Az irányadó tényállásból az is kitűnik, hogy a különleges személyes adat megismerése érdekében egyik vádlott sem tett semmit.

A szóban lévő bűncselekmény elkövetési magatartásának vizsgálatához a „megszerzés” nyelvtani értelméből kell kiindulni.

A „megszerzés” a Magyar Értelmező Kéziszótár meghatározása szerint: (szükséges vagy kívánt dolgot) fáradozással vagy áldozattal elér, elnyer, birtokba vesz, magáévá tesz.

E meghatározásból következik, hogy a megszerzés aktív cselekvést tételez fel, valaminek a megszerzése aktív, tettekben megnyilvánuló magatartás eredménye.

A Btk.-ban több bűncselekmény elkövetési magatartása a megszerzés.

A Btk. 326. §-ában szabályozott orgazdaság, valamint a 277. §-ban írt okirattal visszaélés esetében a megszerzés a dolog, illetve okirat tényleges birtokbavételét jelenti, ami az ítélezési gyakorlat szerint egyértelműen cselekvést tételez fel.

A Btk. 221. §-ában szabályozott államtitoksértés, valamint a 222. §-ban írt szolgálati titoksértés elkövetési magatartása is a megszerzés.

E bűncselekmények esetében a Kommentár szerint a megszerzés az olyan szándékos tevékenység, amely céltudatosan, kifejezetten a titok megismerésére, illetve a titkot tartalmazó irat vagy más adathordozó birtokbavételére irányul.

Ennek megfelelően megszerzés a titkot tartalmazó irat ellopása, lemásolása, az államtitok ismeretére jogosultak közötti beszélgetés kihallgatása stb.

Nem szerzés viszont a titok – bár jogosulatlan, de nem céltudatos – megismerése.

Ennek megfelelően nem megszerzés, ha valaki véletlenül jut az államtitok birtokába, például megtalálja az államtitkot tartalmazó iratot, fültanúja lesz egy ilyen tartalmú beszélgetésnek stb.

Megállapítható tehát, hogy az egyes bűncselekmények elkövetési magatartásaként szereplő megszerzés az elkövető részéről szándékos cselekvést tételez fel arra irányulóan, hogy a dolgot, az állam-, illetve szolgálati titkot birtokba vegye, azt megismerje.

A megszerzés ettől eltérő értelmezésére nincs ok, sem lehetőség a különleges személyes adat esetében sem. Ebből következik, hogy a vádlottak terhére az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekmény megvalósulásához is az elkövetők aktív, szándékos cselekvése szükséges, mely az ilyen adat megismerésére irányult.

Ilyen elkövetői magatartást az irányadó tényállás nem tartalmaz, de az eljárás anyagából sem lehet ezt az aktivitást követelő többletmagatartást megállapítani.

Emiatt viszont a Btk. 177/B. § (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmény egyik törvényi tényállási eleme hiányzik.

Erre tekintettel pedig szükségtelen is annak büntetőbíróság általi vizsgálata, hogy a különleges személyes adat felhasználása jogosulatlan volt-e vagy sem, ugyanis jogosulatlan felhasználás esetében sincs büntetőjogi felelősségre vonásra alap az esetleges erkölcsi elítélendőségen túlmenően.

Ilyen megítélés után teljesen felesleges a bizonyítás tágítása, bővítése, miután a releváns tények tekintetében a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a vád tárgyává tett vádlotti magatartások elbírálhatók, az ügy érdemben megítélhető volt.

Ezért talalta helyesnek a megyei bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a további bizonyítási indítványokat elutasította és a védelem által hiányolt tényeket illetően nem tett megállapításokat.

A kifejtettekre tekintettel a megyei bíróság a Be. 260. §-a alapján megváltoztatta a városi bíróság ítéletét és [...] I. r., [...] II. r., valamint [...] III. r. vádlottat az ellenük egyrendbeli – a Btk. 1776/B. § (1) bekezdése b) pontjának első fordulatában meghatározott és eszerint minősülő és büntetendő – különleges személyes adatokkal visszaélés bűntette miatt emelt vád alól a Be. 214. § (3) bekezdés a) pontjának I. fordulata alapján felmentette, mert a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény.

A felmentő rendelkezésre tekintettel állapította meg a megyei bíróság, hogy a Be. 218. § (1) bekezdése értelmében az eljárás során esetleg felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Kecskemét, 2001. október 31. napján.

*a tanács elnöke
előadó bíró
a tanács tagja*

A megyei bíróság ítélete a mai napon jogerős.

Kecskemét, 2001. október 31. napján.

a tanács elnöke